

|                     |                                 |
|---------------------|---------------------------------|
| اطلاعات درس و رشته: | تاریخ حدیث                      |
| اطلاعات کلاس درس:   | روز یکشنبه ساعت ۳ تا ۶ بعدازظهر |
| راه‌های ارتباطی:    | moosavian@mofidu.ac.ir          |
| معرفی استاد:        | سید ابوالفضل موسویان            |

## ۱- شرح درس Lesson Plan

### مقدمه طرح درس تاریخ حدیث (ویژه حوزه و دانشگاه)

درس «تاریخ حدیث» یکی از دروس بنیادین در مجموعه علوم حدیث و مطالعات اسلامی است که به بررسی روند شکل‌گیری، ضبط، تدوین و تحول حدیث در دوره‌های مختلف تاریخی می‌پردازد. این علم، دانش‌پژوه را با مراحل گوناگون انتقال سنت نبوی و روایی از عصر پیامبر اکرم ﷺ تا دوران تدوین جوامع حدیثی آشنا می‌سازد و زمینه‌ای برای فهم دقیق‌تر جایگاه حدیث در منظومه معارف اسلامی فراهم می‌کند.

مطالعه تاریخ حدیث، علاوه بر آشنایی با سیر تطور علمی و فرهنگی مسلمانان، به ما می‌آموزد که چگونه شرایط اجتماعی، سیاسی و فکری هر دوره در روند نقل و کتابت حدیث تأثیرگذار بوده است. شناخت این تاریخ، ما را در ارزیابی صحیح منابع روایی، تشخیص اعتبار احادیث و درک دقیق‌تر از میراث حدیثی یاری می‌دهد.

از این‌رو، درس تاریخ حدیث مقدمه‌ای ضروری برای فهم علم درایه، رجال و فقه‌الحدیث به‌شمار می‌رود و هدف آن، تربیت پژوهشگرانی است که بتوانند با بینش تاریخی و تحلیلی، مسیر تطور حدیث را در طول قرون اسلامی شناسایی و تبیین کنند.

## ۲- منابع درسی Course Materials

به این کتب می‌توان در این رابطه مراجعه کرد:

۱. تاریخ عمومی حدیث از آقای معارف
۲. تاریخ حدیث شیعه - سید جعفر مرتضی عاملی
۳. تدوین حدیث - محمد تقی دانش‌پژوه
۴. تاریخ تدوین حدیث - دکتر محمدباقر حجتی
۵. الحدیث و المحدثون - محمد ابوزهره
۶. تاریخ حدیث شیعه - رسول جعفریان
۷. تاریخ حدیث (اهل سنت و شیعه) - علی نصیری
۸. دراسات فی الحدیث و المحدثین - آیت‌الله سبحانی
۹. منع تدوین الحدیث از آقای شهرستانی
۱۰. السنه قبل التدوین از آقای عجاج خطیب

### ۳- تکالیف و نظام ارزشیابی Assignments & Assessment

ارائه مطالب توسط دانشجویان از جلسات دوم به بعد خواهد بود

### ۴- زمان‌بندی حدودی جلسات Session Scheduling

جلسه اول: حدیث و موقعیت آن در آثار اسلامی

جلسه دوم: سیری در تاریخ حدیث اهل سنت

جلسه سوم: تدوین حدیث در دوره بنی العباس

جلسه چهارم: حدیث اهل سنت پس از قرن سوم

جلسه پنجم: سیری در تاریخ حدیث شیعه

جلسه ششم: تحقیق در اصالت حدیث شیعه

جلسه هفتم: پیدایش جوامع حدیثی شیعه

جلسه هشتم: جوامع ثانوی حدیثی

جلسه نهم: بحار الانوار

جلسه دهم: وسایل الشیعه

جلسه یازدهم: وافی، جامع الاحادیث، تفاسیر نقلی